

سالنمای سال ۱۳۹۱ ایرانی

(مبدأ هجری خورشیدی)

۳۷۳۷ مبدأ اندازه گیری گاهشماری ایرانی

۱۴۳۳-۱۴۳۴ هجری قمری / ۲۰۱۲-۲۰۱۳ میلادی

رضا مرادی غیاث آبادی

نرم افزار تبدیل تقویم ها:

www.ghiasabadi.com/calendar

همراه با

راهنمای زمان جشن های ملی ایران باستان

برای آگاهی بیشتر در باره جشن ها بنگرید به:

راهنمای زمان جشن ها و گردهمایی های ملی ایران باستان

از همین نگارنده، چاپ دوم، ۱۳۸۶

تاریخ انتشار سالنما در وب: ۴ مرداد ۱۳۹۰

نقطه تحویل سال نو ایرانی

ساعت ۰۸ و ۳۰ دقیقه و ۱۶ ثانیه

روز سه‌شنبه، یکم فروردین‌ماه ۱۳۹۱

برابر با ۲۶ ربیع‌الثانی ۱۴۳۳ هجری قمری و ۲۰ مارس ۲۰۱۲ میلادی

بر مبنای طول سال اعتدالی گاهشماری ایرانی

(بن‌گرید به پیوست پایان سالنما)

در تقویم دولتی، لحظه تحویل سال بر مبنای طول سال متغیر ساعت ۰۸ و ۴۴ دقیقه و ۲۷ ثانیه روز سه‌شنبه، یکم فروردین‌ماه ۱۳۹۱ اعلام شده است.

یادآوری: تقویم قمری و مناسبت‌های مبتنی بر آن در تقویم دولتی امسال (همچون چند سال گذشته) با ترکیبی ناشناخته از ماه‌های قمری متوسط و هلالی (با تأکید بر رؤیت هلال ماه رمضان و شوال در افق تهران و برخی ملاحظات دیگر) تنظیم شده‌اند. این شیوه با قواعد و معیارهای شناخته‌شده تقویم‌نگاری که در این سالنما نیز بکار گرفته شده است، مطابقت ندارد. با این حال تعطیلات رسمی در این سالنما به ناچار مطابق با تقویم دولتی است و به چند اختلاف موجود (تا اندازه‌ای که به روزهای تعطیل و یا آغاز ماه‌های رمضان و محرم مربوط می‌شوند)، در جای خود اشاره شده است.

ارمغان باد سالی خوش و خرم به همه

سرزمین های ایرانی

اوستا، تشریشت

March/ April 2012

فروردین ۱۳۹۱

ربیع الثانی / جمادی الاول ۱۴۳۳

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	آدینه
۱ ۵ ۲۴	۲ ۶ ۲۵	۳ ۷ ۲۶	۴ ۸ ۲۷	۵ ۹ ۲۸	۶ ۱۰ ۲۹	۷ ۱۱ ۳۰
۸ ۱۲ ۳۱	۹ ۱۳ ۱	۱۰ ۱۴ ۲	۱۱ ۱۵ ۳	۱۲ ۱۶ ۴	۱۳ ۱۷ ۵	۱۴ ۱۸ ۶
۱۵ ۱۹ ۷	۱۶ ۲۰ ۸	۱۷ ۲۱ ۹	۱۸ ۲۲ ۱۰	۱۹ ۲۳ ۱۱	۲۰ ۲۴ ۱۲	۲۱ ۲۵ ۱۳
۲۲ ۲۶ ۱۴	۲۳ ۲۷ ۱۵	۲۴ ۲۸ ۱۶	۲۵ ۲۹ ۱۷	۲۶ ۳۰ ۱۸	۲۷ ۳۱ ۱۹	

تعطیلی‌ها: ۱- نوروز ۲- نوروز ۳- نوروز ۴- نوروز ۱۲- روز جمهوری اسلامی ایران ۱۳- روز طبیعت

جشن‌ها: ۱- جشن نوروز، جشن سال نو ۲- جشن نخستین چهارشنبه سال ۵- جشن نخستین شنبه سال ۶- روز امید / روز شادباش‌نویسی ۱۰- جشن آبانگاه ۱۳- جشن

سیزده‌بدر ۱۷- سروش‌روز، جشن سروشگان ۱۹- فروردین‌روز، جشن فروردینگان

April/ May 2012

تعطیلی‌ها: ۶- شهادت حضرت فاطمه زهرا

جشن‌ها: ۲- جشن گیاه‌آوری ۳- اردیبهشت‌روز، جشن اردیبهشتگان ۱۰- جشن چهل‌م نوروز ۱۵- گاهنبار میدیوزرم، جشن میانه بهار، جشن بهاربُرد / روز پیام‌آوری زرتشت

خرداد ۱۳۹۱

May/ June 2012

جمادی الثانی / رجب ۱۴۳۳

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	آدینه
۲۶ ۵	۲۷ ۶	۲۸ ۷	۲۹ ۸	۳۰ ۹	۳۱ ۱۰	۱ ۱۱
۲ ۱۲	۳ ۱۳	۴ ۱۴	۵ ۱۵	۶ ۱۶	۷ ۱۷	۸ ۱۸
۹ ۱۹	۱۰ ۲۰	۱۱ ۲۱	۱۲ ۲۲	۱۳ ۲۳	۱۴ ۲۴	۱۵ ۲۵
۱۶ ۲۶	۱۷ ۲۷	۱۸ ۲۸	۱۹ ۲۹	۲۰ ۳۰	۲۱ ۳۱	

تعطیلی‌ها: ۱۴- درگذشت آیت‌الله خمینی ۱۵- زادروز امام علی، سیزدهم رجب در تقویم دولتی / قیام پانزده خرداد ۲۹- بعثت پیامبر اسلام، بیست و هفتم رجب در تقویم دولتی

جشن‌ها: ۱- ارغاسوان، جشن گرما ۶- خردادروز، جشن خردادگان

تیر ۱۳۹۱

شعبان / رمضان ۱۴۳۳

June/ July 2012

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	آدینه
۳ ۳	۴ ۴	۵ ۵	۶ ۶	۷ ۷	۱ ۱	۲ ۲
۳۰ ۱۰	۱ ۱۱	۲ ۱۲	۳ ۱۳	۴ ۱۴	۵ ۱۵	۶ ۱۶
۷ ۱۷	۸ ۱۸	۹ ۱۹	۱۰ ۲۰	۱۱ ۲۱	۱۲ ۲۲	۱۳ ۲۳
۱۴ ۲۴	۱۵ ۲۵	۱۶ ۲۶	۱۷ ۲۷	۱۸ ۲۸	۱۹ ۲۹	۲۰ ۱
۲۱ ۲						

تعطیلی‌ها: ۱۵- زادروز امام قائم

جشن‌ها: ۱- جشن آبپاشونک، جشن آغاز تابستان / سال نو در گاهشماری گاهنباری ۶- جشن نیلوفر ۱۳- تیرروز، جشن تیرگان ۱۵- جشن خام‌خواری

July/ August 2012

مرداد ۱۳۹۱

رمضان / شوال ۱۴۳۳

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	آدینه
۳ ۱ ۲۲	۴ ۲ ۲۳	۵ ۳ ۲۴	۶ ۴ ۲۵	۷ ۵ ۲۶	۸ ۶ ۲۷	۹ ۷ ۲۸
۱۰ ۸ ۲۹	۱۱ ۹ ۳۰	۱۲ ۱۰ ۳۱	۱۳ ۱۱ ۱	۱۴ ۱۲ ۲	۱۵ ۱۳ ۳	۱۶ ۱۴ ۴
۱۷ ۱۵ ۵	۱۸ ۱۶ ۶	۱۹ ۱۷ ۷	۲۰ ۱۸ ۸	۲۱ ۱۹ ۹	۲۲ ۲۰ ۱۰	۲۳ ۲۱ ۱۱
۲۴ ۲۲ ۱۲	۲۵ ۲۳ ۱۳	۲۶ ۲۴ ۱۴	۲۷ ۲۵ ۱۵	۲۸ ۲۶ ۱۶	۲۹ ۲۷ ۱۷	۳۰ ۲۸ ۱۸
۱ ۲۹ ۱۹	۲ ۳۰ ۲۰	۳ ۳۱ ۲۱				

تعطیلی‌ها: ۲۰- شهادت امام علی ۲۹- عید فطر

جشن‌ها: ۷- مردادروز، جشن مردادگان ۱۰- جشن چله تابستان ۱۵- گاهنبار میدیوشیم، جشن میانه تابستان ۱۸- جشن می‌خواره

شهریور ۱۳۹۱

August/ September 2012

شوال / ذیقعدہ ۱۴۳۳

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	آدینه
۲۵ ۲۸ ۱۵	۲۶ ۲۹ ۱۶	۲۷ ۱ ۱۷	۲۸ ۲ ۱۸	۲۹ ۳ ۱۹	۳۰ ۴ ۲۰	۳۱ ۵ ۲۱
۱۸ ۲۱ ۸	۱۹ ۲۲ ۹	۲۰ ۲۳ ۱۰	۲۱ ۲۴ ۱۱	۲۲ ۲۵ ۱۲	۲۳ ۲۶ ۱۳	۲۴ ۲۷ ۱۴
۱۱ ۱۴ ۱	۱۲ ۱۵ ۲	۱۳ ۱۶ ۳	۱۴ ۱۷ ۴	۱۵ ۱۸ ۵	۱۶ ۱۹ ۶	۱۷ ۲۰ ۷
۴ ۷ ۲۵	۵ ۸ ۲۶	۶ ۹ ۲۷	۷ ۱۰ ۲۸	۸ ۱۱ ۲۹	۹ ۱۲ ۳۰	۱۰ ۱۳ ۳۱
۱ ۴ ۲۲	۲ ۵ ۲۳	۳ ۶ ۲۴	۴ ۷ ۲۵	۵ ۸ ۲۶	۶ ۹ ۲۷	۷ ۱۰ ۲۸

تعطیلی‌ها: ۲۲- شهادت امام جعفر صادق

جشن‌ها: ۱- فدیہ، جشن خنکی هوا ۳- جشن کشمین ۴- شهریورروز، جشن شهریورگان/ زادروز داراب (کوروش)/ عروج مانی ۸- خزان‌جشن ۱۵- بازارجشن ۳۱- گاهنبار

پَنیہ_شہیم، جشن پایان تابستان

September/ October 2012

مهر ۱۳۹۱

ذیقعدہ / ذیحجہ ۱۴۳۳

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	آدینه
۲۲ ۱ ۶	۲۳ ۲ ۷	۲۴ ۳ ۸	۲۵ ۴ ۹	۲۶ ۵ ۱۰	۲۷ ۶ ۱۱	۲۸ ۷ ۱۲
۲۹ ۸ ۱۳	۳۰ ۹ ۱۴	۱ ۱۰ ۱۵	۲ ۱۱ ۱۶	۳ ۱۲ ۱۷	۴ ۱۳ ۱۸	۵ ۱۴ ۱۹
۶ ۱۵ ۲۰	۷ ۱۶ ۲۱	۸ ۱۷ ۲۲	۹ ۱۸ ۲۳	۱۰ ۱۹ ۲۴	۱۱ ۲۰ ۲۵	۱۲ ۲۱ ۲۶
۱۳ ۲۲ ۲۷	۱۴ ۲۳ ۲۸	۱۵ ۲۴ ۲۹	۱۶ ۲۵ ۳۰	۱۷ ۲۶ ۱	۱۸ ۲۷ ۲	۱۹ ۲۸ ۳
۲۰ ۲۹ ۴	۲۱ ۳۰ ۵					

تعطیلی‌ها:

۱- جشن میتراکانا/ سال نو هخامنشی ۱۳- تیرروز، جشن تیروزی ۱۴- آیین قالیشویان اردهال، بازماندی از تیرگان ۱۶- مهرروز، جشن مهرگان ۲۱- رامروز، جشن

رامروزی/ جشن پیروزی کاوه و فریدون

آبان ۱۳۹۱

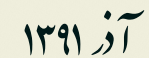
October/ November 2012

ذیحجه ۱۴۳۳ / محرم ۱۴۳۴

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	آدینه
۱۱ ۶ ۲۷	۱۲ ۷ ۲۸	۱۳ ۸ ۲۹	۱۴ ۹ ۳۰	۱۵ ۱۰ ۳۱	۹ ۴ ۲۵	۱۰ ۵ ۲۶
۱۸ ۱۳ ۳	۱۹ ۱۴ ۴	۲۰ ۱۵ ۵	۲۱ ۱۶ ۶	۲۲ ۱۷ ۷	۲۳ ۱۸ ۸	۲۴ ۱۹ ۹
۲۵ ۲۰ ۱۰	۲۶ ۲۱ ۱۱	۲۷ ۲۲ ۱۲	۲۸ ۲۳ ۱۳	۲۹ ۲۴ ۱۴	۱ ۲۵ ۱۵	۲ ۲۶ ۱۶
۳ ۲۷ ۱۷	۴ ۲۸ ۱۸	۵ ۲۹ ۱۹	۶ ۳۰ ۲۰			

تعطیلی‌ها: ۵- عید قربان ۱۳- عید غدیر

جشن‌ها: ۱۰- آبان‌روز، جشن آبانگان ۱۵- گاهنبار آياثرم، جشن میانه پاییز

محرم / صفر ۱۴۳۴

آینه	پنج‌شنبه	چهارشنبه	سه‌شنبه	دوشنبه	یک‌شنبه	شنبه
23 ۳ ۹	22 ۲ ۸	21 ۱ ۷				
30 ۱۰ ۱۶	29 ۹ ۱۵	28 ۸ ۱۴	27 ۷ ۱۳	26 ۶ ۱۲	25 ۵ ۱۱	24 ۴ ۱۰
7 ۱۷ ۲۳	6 ۱۶ ۲۲	5 ۱۵ ۲۱	4 ۱۴ ۲۰	3 ۱۳ ۱۹	2 ۱۲ ۱۸	1 ۱۱ ۱۷
14 ۲۴ ۳۰	13 ۲۳ ۲۹	12 ۲۲ ۲۸	11 ۲۱ ۲۷	10 ۲۰ ۲۶	9 ۱۹ ۲۵	8 ۱۸ ۲۴
	20 ۳۰ ۶	19 ۲۹ ۵	18 ۲۸ ۴	17 ۲۷ ۳	16 ۲۶ ۲	15 ۲۵ ۱

جشن‌ها: ۱- آذر جشن ۹- آذرروز، جشن آذرگان ۳۰- جشن شب یلدا (چله) / گاهنبار میدیایم، جشن میانه سال گاهنباری (از مبدأ آغاز تابستان) و پایان پاییز

December 2012/ January 2013

دی ۱۳۹۱

صفر / ربیع الاول ۱۴۳۴

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	آدینه
۲۸ ۲	۲۹ ۳	۱۰ ۴	۱۱ ۵	۱۲ ۶	۱۳ ۷	۱۴ ۸
۱۵ ۹	۱۶ ۱۰	۱۷ ۱۱	۱۸ ۱۲	۱۹ ۱۳	۲۰ ۱۴	۲۱ ۱۵
۲۲ ۱۶	۲۳ ۱۷	۲۴ ۱۸	۲۵ ۱۹	۲۶ ۲۰	۲۷ ۲۱	۲۸ ۲۲
۲۹ ۲۳	۱ ۲۴	۲ ۲۵	۳ ۲۶	۴ ۲۷	۵ ۲۸	۶ ۲۹
۷ ۳۰						

تعطیلی‌ها: ۱۴- اربعین ۲۲- درگذشت پیامبر اسلام و شهادت امام حسن مجتبی ۲۳- شهادت امام رضا

جشن‌ها: ۱- روز میلاد خورشید، جشن خرم‌روز/ نخستین جشن دیگان ۵- بازارجشن ۸- دی‌به‌آذرروز، دومین جشن دیگان ۱۴- سیرسور، جشن گیاه‌خواری ۱۵- جشن پیکرتراشی/

دی‌به‌مهرروز، سومین جشن دیگان ۱۶- جشن درامزینان، جشن درفش‌ها ۲۳- دی‌به‌دین‌روز، چهارمین جشن دیگان

بهمن ۱۳۹۱

January/ February 2013

ربیع الاول / ربیع الثانی ۱۴۳۴

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	آدینه
۱۸ ۲۰	۹ ۲۱	۲ ۹	۳ ۱۰	۴ ۱۱	۵ ۱۲	۶ ۱۳
۷ ۱۴	۸ ۱۵	۹ ۱۶	۱۰ ۱۷	۱۱ ۱۸	۱۲ ۱۹	۱۳ ۲۰
۲۱ ۱۴	۲۲ ۱۵	۲۳ ۱۶	۲۴ ۱۷	۲۵ ۱۸	۲۶ ۱۹	۲۷ ۲۰
۲۸ ۲۱	۲۹ ۲۲	۳۰ ۲۳	۱ ۲۴	۲ ۲۵	۳ ۲۶	۴ ۲۷
۵ ۲۸	۶ ۲۹	۷ ۳۰				

تعطیلی‌ها: ۱۰- زادروز پیامبر اسلام و امام جعفر صادق ۲۲- پیروزی انقلاب اسلامی

جشن‌ها: ۱- زادروز فردوسی ۲- بهمن‌روز، جشن بهمنگان ۴- شهرپروروز، آغاز پادشاهی داراب (کورش) ۵- جشن نوسره ۱۰- آبان‌روز، جشن سده، آتشافروزی بر بام‌ها/

نمایش‌بازی همگانی ۱۵- جشن میانه زمستان ۲۲- بادرز، جشن بادرزی

February/ March 2013

اسفند ۱۳۹۱

ربیع الثانی / جمادی الاول ۱۴۳۴

شنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	چهارشنبه	پنج‌شنبه	آدینه
۱۲ ۵	۱۳ ۶	۱۴ ۷	۱۵ ۸	۱۶ ۹	۱۰ ۳	۱۱ ۴
۱۹ ۱۲	۲۰ ۱۳	۲۱ ۱۴	۲۲ ۱۵	۲۳ ۱۶	۲۴ ۱۷	۲۵ ۱۸
۲۶ ۱۹	۲۷ ۲۰	۲۸ ۲۱	۲۹ ۲۲	۱ ۲۳	۲ ۲۴	۳ ۲۵
۴ ۲۶	۵ ۲۷	۶ ۲۸	۷ ۲۹	۸ ۳۰		

تعطیلی‌ها: ۲۹- ملی شدن صنعت نفت ایران

جشن‌ها: ۱- جشن اسفندی / جشن آبسالان، بهار جشن / نمایش بازی همگانی ۵- اسفندروز، جشن اسفندگان، گرامیداشت زمین و بانوان / جشن بزرگران ۱۰- جشن و خشنکام ۱۹-

جشن نوروز رودها ۲۰- جشن گلدان ۲۵- پایان سرایش شاهنامه فردوسی ۲۶- فروردگان ۲۹- چارشنبه‌سوری، جشن شب چهارشنبه‌آخر ۳۰- چارشنبه‌آخر / گاهنبار

همسپتمدم، جشن پایان زمستان (در آخرین روز سال) / زادروز زرتشت / جشن اوشیدر (نجات‌بخش ایرانی) در دریاچه هامون و کوه خواجه / آتش‌افروزی بر بام‌ها در استقبال

از نوروز

گاهشماری جلالی

رضا مرادی غیاث آبادی

گاهشماری جلالی که به نام‌های «ملک‌شاهی»، «سلطانی» و «محدث» نیز نامیده می‌شود، یک نظام گاهشماری خورشیدی اعتدالی است که در زمان سلطان جلال‌الدین ملک‌شاه سلجوقی (۴۸۵ تا ۴۶۵ هجری قمری) آغاز به تنظیم شده و نام‌های گوناگون آن نیز از نام و لقب‌های ملک‌شاه برگرفته شده است.

ساختار بنیادین این گاهشماری بر مبنای سنت‌های دیرین گاهشماری‌های ایرانی و با تأکید خاص بر انطباق نوروز یا روز نخست سال با نقطه اعتدال بهاری بوده است. گاهشماری جلالی را می‌توان نتیجه و محصول نهایی کوشش‌های بسیار دیرینه و پرسابقه ایرانیان برای دستیابی به تقویمی اعتدالی که حداکثر دقت و انطباق با تقویم طبیعی را داشته باشد، دانست. این گاهشماری، شکل نهایی و اصلاح شده گاهشماری‌های «معتضدی»، «فارسیه»، «خراجی» و دیگر سامانه‌هایی است که در سده‌های سوم تا پنجم هجری برای تثبیت نوروز در اعتدال بهاری به کار می‌رفته‌اند و فاقد دقت کافی، و یا بدون قابلیت محاسباتی نظری برای سال‌های پیشین و پسین بوده‌اند. در آن زمان (یعنی در اواخر سده پنجم) تقویم یزدگردی نیز به دلیل فقدان کیبسه‌گیری‌های یک ماه در هر صد و بیست سال، عملاً از قاعده محاسباتی خود خارج شده؛ در حالیکه در نظام اصلی خود نیز بدون دقت کافی بوده و تا یک ماه با تقویم طبیعی دچار اختلاف می‌شده است. گاهشماری هجری خورشیدی فعلی ایران نیز ادامه همان گاهشماری جلالی است و تاکنون دقیق‌تر از آن در جهان به وجود نیامده است.

فرایند تنظیم گاهشماری جلالی و زیج پیوسته به آن که «زیج ملک‌شاهی» نامیده می‌شده است، در زمان ملک‌شاه سلجوقی و به احتمال تحت تأثیر وزیرش خواجه نظام‌الملک در شهر اصفهان (یا شهر ری) و با شرکت گروهی از تقویم‌شناسان مشهور آن زمان همچون «ابومظفر اسفزاری»، «ابوعباس لوکری»، «محمد بن احمد معموری»، «میمون بن نجیب واسطی» و «ابن کوشک بیهقی» به سرپرستی «عمر خیام» آغاز شد؛ در حالیکه عبدالرحمان خازنی (خدمتکار خزانه‌دار مرو) که بنا به علایق شخصی و غیر حرفه‌ای به مطالعه در تقویم می‌پرداخت، بطور مستقل در شهر مرو به محاسباتی جداگانه پرداخت و نتیجه پژوهش خود و از جمله شیوه سنجش نوروز را برای گروه خیام فرستاد. مشهور است که بخشی از محاسبات خازنی از سوی این گروه پذیرفته و به رسمیت شناخته شد.

مبدأ تأسیس تقویم جلالی برابر است با سال ۴۷۱ هجری قمری، ۴۴۸ یزدگردی، ۴۶۸ خراجی و ۱۰۷۹ میلادی ژولی. فاصله بین‌التاریخین مبدأ تقویم جلالی با مبدأ هجری قمری ۱۶۶۷۹۷ روز، با مبدأ تقویم یزدگردی ۱۶۳۱۷۳ روز، با مبدأ خراجی ۱۷۰۹۳۳ روز، با مبدأ گاهشماری میلادی ژولی ۳۹۳۸۱۳ روز و با مبدأ اسکندری (سلوکی) ۵۰۷۴۹۷ روز است.

تطبیق روز نخست این تقویم یا «نوروز جلالی/ نوروز سلطانی» با نقطه اعتدال بهاری بر اساس تعریفی مشخص از طول سال متوسط اعتدالی، اصل ثابت و نهادین در گاهشماری جلالی و یکی از اهداف بنیادگزاران آن بوده است. بنا به گزارش عبدالعلی محمد بن حسن بیرجندی در «شرح سی فصل» و «شرح زیج جدید سلطانی»، خواجه نصیر طوسی در «زیج ایلخانی»، نویسنده ناشناس در «ربیع‌المنجمین» و الغبیک در «زیج الغبیک»، در این گاهشماری نه تنها طول سال با تقویم طبیعی برابری دارد، بلکه طول هر فصل نیز به دلیل کوشش برای انطباق روزهای هر ماه خورشیدی با مدت زمان توقف خورشید در برج‌های همزمان آن، با طول فصل‌های طبیعی برابری داشته و نقاط اعتدال و انقلابین درست در ابتدای هر فصل تقویم جلالی واقع می‌شوند. در نتیجه مجموع روزهای هر یک از سه‌ماه‌های نخست و دوم سال (بهار و تابستان) برابر با ۹۳ روز، مجموع روزهای سه‌ماهه سوم (پاییز) ۹۰ روز و مجموع روزهای سه‌ماهه سوم (زمستان) ۸۹ روز است که کاملاً با تقویم طبیعی برابری دارد و این ویژگی بسیار مهم و بی‌نظیر تقویم جلالی است که در دیگر تقویم‌ها دیده نمی‌شود.

در تعریف نوروز جلالی با مبدأ آغاز سال نو می‌توان بنا به تعریف کامل و کوتاه خواجه نصیر طوسی، الغبیک و ملا مظفر گنابادی گفت که نوروز جلالی یا سلطانی، روزی است که خورشید تا زمان عبور از نصف‌النهار محل به نقطه اعتدال بهاری رسیده باشد.

گروه خیام، روز اعتدال بهاری شش ماه پیش از هجرت (۱۹ مارس سال ۶۲۲ میلادی ژولی) را به عنوان نقطه آغاز سالشماری برگزید و از نام‌های ایرانی برای نامگذاری برابری ماهی دوازده برج سالیانه بهره برد.

در زمینه نظام کیبسه‌گیری در گاهشماری جلالی برای افزودن کسر سال و گزینش سال‌های ۳۶۶ روزه، منابع موجود شیوه‌های گوناگونی از تعریف طول سال و قاعده کیبسه‌گیری را به دست می‌دهند. شیوه‌های پیشنهادی یا گزارشی خواجه نصیر طوسی، عبدالرحمان خازنی، حسن بن حسین شاهنشاه سمنانی، عبدالعلی بیرجندی، میرم چلبی و قطب‌الدین شیرازی تا اندازه‌ای با یکدیگر تفاوت دارند. اما همگی آنها بر وجود کیبسه‌های خماسی که یکی دیگر از مهمترین ویژگی‌های گاهشماری جلالی است، تأکید دارند. به گمان این نگارنده و با در نظر داشتن فرض‌های بنیادین این گاهشماری در تطبیق طول سال و فصل‌ها با تقویم طبیعی و دارا بودن قابلیت محاسبات نظری برای هر سال مفروض در گذشته و آینده، شیوه یکسان ذبیح بهروز و احمد بیرشک (۶۸۳ کیبسه در یک دوره ۲۸۲۰ ساله) به‌رغم وجود پاره‌ای انتقادهای، بهترین و کاراترین شیوه اجرای کیبسه‌های جلالی و هجری خورشیدی است.

دو یادداشت دیگر:

– بنیاد محاسباتی در هر نظام گاهشماری خورشیدی، عبارت است از یافتن تعداد (x) سال‌های برجی که همه تعداد روزهای متوسط (y) را با دقتی معین در بر می‌گیرد. ضریب مفروض این مقدار، در گاهشماری ایرانی ۰/۲۴۲۱۹۹ روز دانسته شده است.

– طول سال، مانند طول شبانروز متغیر است. همانگونه که در تقسیم شبانروز، از زمان متوسط (۲۴ ساعت کامل) استفاده می‌شود، در محاسبات تقویمی نیز طول سال متوسط بکار گرفته می‌شود. هر نظام گاهشماری خورشیدی، تعریفی خاص از طول متوسط سال و قاعده کیبسه‌گیری دارد که در گاهشماری ایرانی عبارت است از: ۳۶۵ روز و ۵ ساعت و ۴۸ دقیقه و ۴۶ ثانیه. طول متغیر سال (آنگونه که در تقویم رسمی ایران بکار می‌رود) در هیچیک از گاهشماری‌های جهان تعریف نشده و اصولاً تقویم، محصول تعریف یک نظام گاهشماری از طول متوسط سال و شیوه کیبسه‌گیری آن است. طول متغیر، کاربردی در تقویم ندارد و ارزش گاهشماری ایرانی در اندازه‌گیری دقیق طول سال متوسط تعریف‌شده آن است.

برای آگاهی بیشتر بنگرید به:

- اکرمی، موسی، گاه‌شماری ایرانی، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۸۰.
- بهروز، ذبیح، تقویم و تاریخ در ایران، تهران، ۱۳۳۱.
- بیرشک، احمد، گاهشماری ایرانی، تهران، بنیاد دانشنامه فارسی، ۱۳۷۹.
- حیدری ملایری، محمد، نگاهی نو به گاهشماری ایرانی، وبگاه شخصی (از ایشان برای انجام چندین گفتگو در زمینه اختلاف‌نظرها در نظام کیبسه‌گیری گاهشماری ایرانی سپاسگزارم).
- تقی‌زاده، حسن، گاهشماری در ایران قدیم، تهران، کتابخانه طهران، ۱۳۱۶.
- عبداللهی، رضا، تاریخ تاریخ در ایران، چاپ دوم، تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۵.
- مرادی غیاث‌آبادی، رضا، راهنمای زمان جشن‌ها و گردهمایی‌های ملی ایران باستان، ۱۳۸۴.
- مرادی غیاث‌آبادی، رضا، نوروزنامه- پنجاه گفتار در زمینه پژوهش‌های ایرانی، ۱۳۸۶.
- نبی، ابوالفضل، گاهشماری در تاریخ، تهران، سمت، ۱۳۸۱.

Richards, E. G., Mapping Time- the Calendar and its History, Oxford, 1998.

Youschkevitch, A. P. & Rosenfeld, B. A., al- Khayyami, Dictionary of Scientific Biography, VIII, 1973.